

HUMANITAS

821.135.1

scriitori
români
contemporani

DUMITRU CRUDU

**ZIUA
DE NASTERE
A LUI MIHAI
MIHAILOVICI**

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta colecției: Adrian Răileanu
Ilustrația copertei: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Alina Dincă
DTP: Andreea Dobreci, Veronica Dinu

Tipărit la Real

© HUMANITAS, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Crodu, Dumitru
Ziua de naștere a lui Mihai Mihailovici / Dumitru Crodu. –
București: Humanitas, 2019
ISBN 978-973-50-6427-3
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 / 4088350, fax 021 / 4088351
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

„Unii, privind pe geam din goana trenurilor,
se-apucau cu mâinile de cap – Dumnezeule,
cum or putea trăi oamenii aici?“
(Cinghiz Aitmatov, *O zi mai lungă decât veacul*)

„Sunt și eu tată? Și dacă aș fi?“
(James Joyce, *Ulise*)

28 iunie 2018

Când am împins ușa și am pășit pe podeaua de beton a barului supraaglomerat, nimeni nu și-a ridicat ochii din halba de bere, dar toți m-au privit când am început să vorbesc. Cum barmanul nu știa engleza, le-a strigat te miri ce, probabil i-o fi întrebat care dintre ei știe engleza și câțiva, cât ai bate din picior, s-au repezit spre noi și ne-au înconjurat, și îmi tot spuneau nu știu ce în română și în rusă, dar cum nici eu nu-i înțelegeam, pur și simplu ridicam din umeri, în tăcere. Dintre ei s-a desprins o femeie cu ochi mari și migdalați care o rupea pe englezește și i-a tradus barmanului că vreau o bere. Nimic mai mult decât o bere. Doar o bere și atât. Pe care nici măcar s-o beau. Chelnerul era încântat. Plescăia din buze în timp ce destupa o sticlă verzuie și o deșerta într-un pahar lung, cu grijă, ca să nu facă guleri, dar pe când mă invita să mă așez la o masă, nu știu ce i-a mai spus femeii de lângă mine că ea a roșit și ochii și i-a coborât în dușumea.

- Ce-a zis? am insistat să aflu.
- Dacă nu vreți și alune, domnule.
- Da, vreau, am dat eu din cap, și femeia i-a tradus, iar tipului i s-au aprins beculețele.
- Da' niște pește sărat?
- Da, vreau și pește sărat, m-am înveselit eu, și am rugat-o să mai stea un pic cu mine.
- Dar eu chiar mă grăbesc.

— Doar un pic. Totuși, ești singurul om din barul ăsta care mă înțelege, i-am spus eu și femeia a primit să mai rămână și amândoi l-am urmat pe barman care mergea în fața noastră, cu o tavă în mână, pe care căra paharul meu cu bere, o farfurie cu pește sărat și o farfurioară cu alune, către o masă de lângă geam, de la care l-a izgonit pe un bărbat cu gâtul alungit, ca să avem și noi unde sta. Femeia s-a așezat pe scaunul din fața mea.

— Pe mine mă cheamă Martin.

— Iar eu sunt Maria.

Barmanul s-a apropiat de masa noastră ca să-i mai spună ceva femeii.

— Vă întrebă dacă nu mai vreți o bere, domnule.

— Mai vreau. Două. Încă două.

— Încă două?

— Una pentru mine și una pentru tine.

— Dar eu nu beau bere.

— Dar ce bei?

— Cafea.

— Atunci o bere și o cafea.

— O cafea la nisip.

— Sigur, o bere și o cafea la nisip.

— Și atât? m-a mai întrebat barmanul, prin intermediul Mariei.

— Deocamdată, da, i-am spus și ne-a adus berea și cafeaua, fără să-i pese că la tejghea se formase o adevărată coadă.

— Și pe dumneavoastră ce vânt v-a adus în Moldova, domnule?

— Nu-mi mai spune domnule!

— Altfel nu pot. Dacă nu acceptați, eu plec, domnule.

— Bine, spune-mi cum vrei, numai nu pleca.

— Vă ascult, domnule.

— Eu sunt în concediu și niște prieteni din România, Ciprian și soția sa Daniela, pe care i-am cunoscut la Londra, m-au invitat la București.

— Și?

— Iar de la București am venit cu trenul în Moldova.

— Dar de ce nu ați venit împreună?

— Pentru că lui Ciprian i-a murit tatăl.

— A, înțeleg.

— I-a murit acum două zile, chiar în dimineața sosirii noastre.

— Înseamnă că la Chișinău sunteți deja de două zile, domnule?

— Asta deja e a treia, dar nu la Chișinău, ci în Moldova. La Chișinău sunt abia în prima zi.

— Și cât mai stați la noi, domnule?

— Până îl înmormântează.

— Vă e frică de înmormântări?

— Da. Am oroare de înmormântări. Din această cauză, nu am fost nici măcar la înmormântarea mamei mele.

— Nasol. Și cum îl chema pe tatăl lui Ciprian?

— Mihai Mihailovici.

— După nume, pare a fi de pe la noi.

— Da, e de la voi.

— Dar cum de îl înmormântează la București?

— Pentru că, după căderea Uniunii Sovietice, ei s-au mutat cu toții la București.

— Am înțeles, domnule.

— Dar ei sunt de aici. Aici s-au născut și aici au trăit o mare parte din viață.

— Înțeleg.

— Ciprian a ținut foarte mult la tatăl lui, iar acesta, la rândul lui, la ținutul ăsta în care s-a născut.

— Și dumneavoastră vă place la Chișinău, domnule?

— Cum să-ți spun? Deocamdată, din tot Chișinăul nu am văzut decât cârciuma asta.

— E alegerea dumneavoastră.

— Sigur că da.

— Dar măcar la hotel ați ajuns?

— Încă nu.

— Interesant.

— Mai am timp până diseară.

— Și mâine plecați, domnule?

— Da. Mă întorc la București. De altfel, am uitat să-ți spun că acum trei zile am călătorit în același compartiment cu un tip care mi-a povestit că vouă în România vi se spune basarabeni, este adevărat?

— E adevărat, domnule.

— Tipul se stabilise la București, iar la Chișinău venea ca să-și schimbe numele de familie din acte din Cutcovețchi cu trei de „c” în Kutkovețki cu trei de „k”. Cică e un regizor de film. Marius Kutkovețki. Oare ai auzit de el?

— Cum să nu. Chiar lui ar trebui să-i iau la ora zece un interviu, mi-a spus femeia și s-a uitat, înghețată, la ceas și în vreme ce se uita la ceas fața i se descompunea de frică.

— Of, eu trebuie să plec. Ca să nu se supere domn’ regizor.

— De fapt, și eu ar cam trebui să plec, i-am spus și am rugat-o, în timp ce ne apropiam de bar, să-i ceară băiatului nota de plată, dar acesta mă aștepta cu ea în mână. Maria își privea vârfurile pantofilor. După ce numără banii, barmantul vru să-mi dea rest, însă eu i-am respins mâna și atunci el mi-a mai spus ceva, dar eu, firește, nu am înțeles ce.

— Ce a zis? am întreat-o pe Maria.

— Nimic important.

— Și totuși? am insistat eu văzând că tipul aștepta un răspuns.

— Dacă nu ați mai vrea, domnule, o bere la botul calului, mi-a tradus Maria, și s-a uitat în altă parte. Face el cinste.

— Nu vreau. Dar spune-i că o să mai trec eu pe la ei.

L-am lăsat pe barman cu ochii în soare. Cineva care refuza să bea o bere gratis, iată un lucru care nu-i putea intra în cap și basta. Afară soarele mă orbi. Era zece dimineața și oamenii se strecurau înfrigurați printre noi. Pe Maria am însoțit-o până în fața Casei Presei, unde urma să se vadă cu domnul regizor și de unde a ieșit un cunoscut de-al ei și Maria s-a bucurat că a găsit cui să mă paseze și a tăiat-o pe ușă ca să-i ia un interviu domnului Kutkovețki. Engleza lui Ion era cu mult mai rea decât a Mariei, fiindcă nu înțelegeam nici jumătate din ce-mi spunea, în schimb era mai prevenitor ca Maria, s-a oferit să mă conducă la un hotel, iar pe drum mi-a făcut cunoștință cu toți prietenii lui, care mă priveau uluiți. Strada pe care înaintam era plină cu gropi și pe neașteptate m-am poticnit și am căzut, dar nu mi-am rupt nimic și am continuat să avansăm. Am făcut cu mâna spre un taxi, însă hotelul era prea aproape ca acesta să vrea să ne ducă până acolo. Ion lucra cu Maria la același site, unde ar fi vrut să scrie ceva despre mine.

— Despre mine? Ce să scrii despre mine? l-am întrebat consternat, dar el nu mi-a răspuns nimic și eu am presupus că nu mi-a înțeles întrebarea și căutam alte cuvinte în minte ca s-o reformulez. Eu nu sunt un om interesant, ca să scrii despre mine. Sunt și eu un grădinar oarecare, cum sunt cu miile în Anglia, i-am spus, dar Ion, în loc să se uite nedumerit la mine, m-a privit cu admirație și eu mă îndoiam că a înțeles ce i-am spus. Cred că mai degrabă nu, altfel de ce mi-ar fi zâmbit? Și atunci i-am spus:

— Singurul meu merit e că toaletesz grădina lui David Lodge, încolo sunt și eu un anonim ca cei mai mulți din jurul meu, iar de aceștia mă diferențiez doar prin faptul că sunt grădinarul autorului romanului *Muzeul Britanic s-a dărâmat*, am adăugat eu, vorbind cât mai rar și cât mai apăsător, ca Ion să mă poată urmări. În rest, sunt și eu un neica-nimeni. Nici măcar nu prea citesc romane. Sigur, exceptând romanele lui Lodge, și câteva dintre romanele sale favorite,

pe care le-am citit de-a fir a păr, deoarece, poate că nu știi asta, dar scriitorii devin mai darnici când află că i-ai citit sau că ai aceleași gusturi ca ei.

Ion îmi sorbea cuvintele din gură, de parcă cine știe ce i-aș fi spus. Eu nu-i împărtășeam entuziasmul, pentru că nu i-am spus nimic deosebit. După colț, doi tipi ne-au ieșit brusc în față, mi-au smuls din mână geanta cu bani, carduri și acte și au luat-o la sănătoasa.

— *Hey, give me back the bag!* le-am strigat, cu un glas răgușit, și tipii s-au oprit, s-au întors și m-au întrebat dacă sunt englez.

— *Yes, of course,* le-am spus eu, și ei mi-au restituit pe dată geanta, pe care nici măcar nu au deschis-o, și au rupt-o la fugă, iar Ion mi-a confirmat că mi-au înapoiat geanta doar pentru că eram englez, iar eu, din clipa aia, am început să mă simt la Chișinău ca în *Portocala mecanică*, unul dintre romanele preferate ale lui Lodge, pe care eu l-am citit pentru a crește în ochii lui. Pe nepusă masă, s-a stârnit un vânt tăios, probabil ca să nu-mi pară rău că mergeam la hotel. Ne-am strâns mâinile și ne-am despărțit. Eu grăbindu-mă să deschid cât mai repede ușa camerei mele de hotel ca să trag un pui de somn, iar Ion ca să se ducă la site-ul lui și să-și scrie textul din ziua respectivă.

Când m-am trezit pe la amiază, am descoperit sub cantul ușii mele un plic și în el un răvaș, adresat mie, scris într-o engleză atât de infectă că, în afara numelui meu, altceva nu am înțeles și, de aia, și nu de altceva am aruncat scriitorica în coșul de gunoi și am ieșit din cameră cu gândul să chem un taxi și să-l rog să mă ducă la banca aia din care s-a furat un miliard, ca să-mi fac și eu un selfie în fața ei, dar, jos, la parter, recepționera mi-a ieșit înaintea și mi-a spus că șeful Uniunii Prozatorilor Europeni din Republica Moldova ar vrea să mă cunoască.

— Șeful Uniunii Prozatorilor Europeni din Republica Moldova?

— Da, ați auzit bine. Înseamnă că engleza mea e bună?

— Foarte bună. Da' de unde și până unde să fi auzit președintele Uniunii Prozatorilor Europeni din Moldova de mine?

— De pe net, mi-a spus fata și mi-a băgat în ochi ecranul mobilului ei, unde era deschisă pagina ei de Facebook și unde apăreau fotografia mea și numele meu. Un consilier de-al său vă așteaptă, mi-a mai zis fata. Să vă conduc la el. Iată, stă în fotoliul acela. Scrisorica aia dumnealui mi-a dictat-o.

— Și de mult mă așteaptă?

— De vreo oră.

— Oho-ho!

Când a văzut că ne apropiem, un bărbat gras și chel s-a ridicat în picioare și s-a pornit în direcția noastră, mergând din ce în ce mai repede, și chiar mai repede decât noi. Frumoasa recepționeră ne-a făcut prezentările.

— Martin.

— Radu.

Apoi recepționera a continuat:

— Radu nu știe engleza, așa că am să vă spun eu ce ar fi trebuit să vă spună el dacă știa. Radu o să vă ducă cu mașina la Uniunea Prozatorilor Europeni din Republica Moldova, unde vă așteaptă domnul președinte.

— Și unde-i mașina?

— E în fața hotelului.

Recepționera ne-a condus pe amândoi în stradă și a închis ușa după noi. Vântul tăios de dimineață acum devenise o adevărată urgie. Pârâiau crengile. Una s-a frânt și s-a prăbușit chiar la picioarele noastre. Am traversat în fugă strada, protejându-mi capul cu geanta pe care azi-dimineață mi-o furaseră șuții ăia ciudați. Ce noroc că mi-au dat-o înapoi, că numai așa mi-am putut apăra și eu bietul meu cap. Dacă nu mi-o restituiau, acum probabil că aș fi zăcut la pământ într-o baltă de sânge. Mulțumesc șuților din Chișinău. Numai

datorită lor am scăpat cu tărtăcuța întreagă. O altă creangă a căzut în spatele meu, dar eu deja eram în habitacul mașinii și nu mi-a mai păsat.

Ajunși în fața sediului scriitorilor europeni din Moldova, am observat că s-a potolit și furtuna. Șoferul, tot el și consilierul președintelui, după cum mi-a spus recepționera cea gureșă, s-a grăbit să-mi deschidă ușa. Cu un gest larg, m-a invitat zâmbind să intru în clădirea albă din fața noastră. El mergea cu un pas înaintea mea și din când în când își întorcea capul spre mine ca să se convingă că nu am dispărut precum miliardul din bancă. Toți pereții pe lângă care treceam erau împodobiți cu fotografii, probabil ale membrilor Uniunii Prozatorilor Europeni din Moldova, am dedus eu. Brusc, în timp ce urcam scările, grasul a început să șchiopăteze. Șchiopătând, mi-a deschis ușa grea de lemn de brad și, cu un gest la fel de larg, m-a îmbiat să intru. Un alt domn corpolent și chel s-a ridicat de pe scaun și mi-a întins mâna, strângându-mi-o cu putere și cu înflăcărare și zâmbindu-mi cu toată gura. I-am strâns-o și eu cu putere, dar, după cum am priceput câteva clipe mai târziu, nu el era președintele Uniunii Prozatorilor Europeni din Moldova, el doar m-a condus pe un coridor întortocheat, zigzagând de la stânga la dreapta, până am ajuns în fața unei uși verzi, în care a ciocănit cu timiditate, așa mi s-a părut mie, de parcă se temea să nu deranjeze. Domnul care începuse brusc să șchiopăteze apără în stânga mea. Ușa s-a deschis și în prag se ivi un domn la vreo patruzeci de ani, cu o față lătăreață, care m-a îmbrățișat numaidecât, dar nici el nu era cel mai mare de aici. Președintele Uniunii era un domn scund care, în clipa când am intrat, se bunghea pe Facebook la fotografia mea și la un text care o încondeia, dar cum m-a văzut s-a sculat de la masă, cu mobilul în mână și mi-a arătat fotografia mea, zâmbindu-mi călduros. Apoi m-a îmbrățișat, m-a pupat de trei ori pe obraji și m-a așezat pe un scaun din fața sa, în același timp spunându-i naiba știe ce